

Poloneza czas zacząć

Scenariusz lekcji dla szkół podstawowych

Treści z podstawy programowej:

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń:

- stosuje podstawowe pojęcia muzyczne (melodia, akompaniament, rytm, dźwięk, akord, gama, tempo);
- wykorzystuje w śpiewie oraz w grze na instrumentach znajomość pojęć i terminów muzycznych określających podstawowe elementy muzyki (melodię, rytm, harmonię, agogikę, dynamikę, artykulację);
- odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej (nazwy siedmiu dźwięków gamy oraz ich położenie na pięciolinii, klucz wiolinowy, znaki graficzne pięciu wartości rytmicznych nut i pauz, podstawowe oznaczenia metryczne, agogiczne, dynamiczne i artykulacyjne);
- określa charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych (poloneza, krakowiaka, mazura, kujawiaka i oberka);

Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- śpiewa ze słuchu (powtarza wzór lub powtarza i wykonuje z pamięci) lub z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z towarzyszeniem instrumentu) piosenki z repertuaru dziecięcego i popularnego,
- odtwarza ruchem i gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne, wykonuje kroki, figury i układy taneczne poloneza i krakowiaka,
- gra na instrumentach ze słuchu i z wykorzystaniem nut (solo i w zespole) melodie, schematy rytmiczne, proste utwory,

Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:

- rozpoznaje charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych,
- świadomie odbiera muzykę – słucha (słuchanie analityczne, ukierunkowane przez nauczyciela na wybrane cechy utworu)
- charakteryzuje wybrane utwory muzyczne wysłuchane i omówione na zajęciach oraz inne, określając cechy muzyki, które decydują o charakterze utworu;
- interpretuje (gra i śpiewa) utwory zgodnie ze wskazówkami wykonawczymi umieszczonymi w nutach oraz własnym odczuwaniem muzyki.

Materiały:

- laptop z podłączonymi głośnikami i dostępem do Internetu;
- rzutnik multimedialny;
- film ze zbiorów Ninateki *Muzyka odnaleziona* Andrzeja Bieńkowskiego: [Tańce Cykl II 7/10](#)
- dowolne instrumenty perkusyjne;
 - nagrania:

- Wojciech Kilar, [Polonez](#) z filmu *Pan Tadeusz*

- Fryderyk Chopin, [Polonez g-moll](#)

- prezentacja *Poloneza czas zacząć*;

Metody nauczania:

- pogadanka
- pokaz
- ćwiczenia

Formy:

- praca indywidualna
- praca zbiorowa

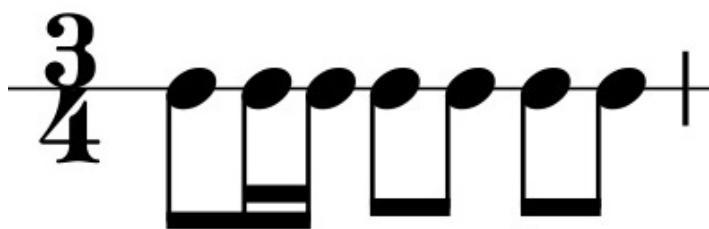
Przebieg lekcji:

1. Faza wstępna

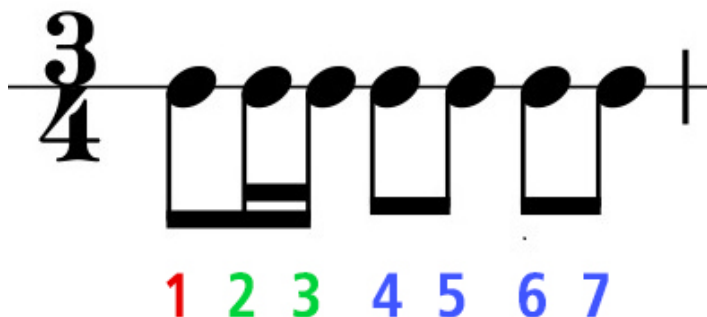
- Powitanie
- Sprawdzenie obecności
- Podanie tematu lekcji

2. Faza realizacyjna

- Wprowadzenie dotyczące muzyki ludowej, podkreślenie roli Oskara Kolberga. Muzyka ludowa wchodzi w obręb kultury ludowej. Istnieje od najdawniejszych czasów i jest jednym z największych skarbów kultury duchowej każdego narodu. Na jej podłożu wyrosła z czasem muzyka dworska i mieszczańska. Muzyka ludowa dotyczy pieśni, tańców i instrumentów muzycznych. Wybitnym jej znawcą i badaczem był Oskar Kolberg (1814-1890). Owocem jego działalności jest dzieło pt. *Lud. Jego zwyczaje, sposób życia, mowa, podania, przysłowia, obrzędy, gusła, zabawy, pieśni, muzyka i tańce* - składające się z 36 tomów.
- Prezentacja filmu z cyklu *Muzyka odnaleziona* Andrzeja Bieńkowskiego: *Tańce* Cykl II 7/10 (6'55)
- Polskie tańce narodowe: polonez, krakowiak, mazur, oberek, kujawiak.
- Omówienie cech charakterystycznych poloneza – prezentacja.
 - dawna nazwa: *chodzony*
 - charakter: uroczysty
 - pochodzenie: Polska
 - forma - trzyczęściowa
 - układ rytmiczny

- metrum $\frac{3}{4}$
- tempo: umiarkowane
- Prezentacja schematu rytmicznego poloneza, zapis i realizacja na dowolnym instrumencie perkusyjnym.
- W razie braku dostatecznej liczby instrumentów można wykonać następujące ćwiczenie:

Pierwszą ósemkę nauczyciel odtwarza klaskaniem, dwie kolejne nuty (szesnastki) uderza na zmianę prawą-lewą dłonią w uda, cztery kolejne ósemki tupiąc na przemian prawą i lewą nogą. Uczniowie powtarzają za nauczycielem, najpierw w tempie wolnym, później właściwym.

1 - klaszczemy

2,3 - prawą i lewą ręką uderzamy w uda

4,5,6,7 - tupiemy prawą i lewą nogą na przemian

Nauczyciel wprowadza termin akcentu na mocnej części taktu, podkreślając dynamicznie wykonanie pierwszej ósemki. Tłumaczy, że w tańcu akcent ten przekłada się na ugięcie nogi na raz. Następnie uczniowie utrwalają schemat stukając ołówkami w blat ławki.

- Znaczenie poloneza w tradycji i kulturze - wysłuchanie *Poloneza* Wojciecha Kilara – prezentacja wstępu. Uczniowie razem z nauczycielem próbują wykonać akompaniament rytmiczny za pomocą ołówków. Następnie słuchamy całości utworu. Można posłużyć się [nagraniami tańca](#).
- W razie możliwości ustawiamy uczniów w korowód, para za parą (można przejść na korytarz lub salę gimnastyczną) i ćwiczymy krok podstawowy poloneza.

Pary ustawiają się jedna za drugą, tancerz po lewej stronie partnerki. Lewa ręka dziewczynki położona na prawej ręce chłopca, połączone ręce wysuwamy nieco do przodu; ramiona lekko zgięte w łokciach. Ręce zewnętrzne swobodnie opuszczamy wzdłuż ciała.

„i” – ugięcie nogi w kolanie

„1” – krok naprzód

„2” – krok naprzód

„3” – krok naprzód

Chłopcy zaczynają lewą nogą, dziewczynki prawą (czyli nogami zewnętrznymi).

- Wprowadzenie terminu *stylizacja*. Taniec stylizowany to taniec do słuchania a nie do tańczenia. Takie polonezy komponował Fryderyk Chopin. Przykład poloneza stylizowanego – [Polonez g-moll](#) Fryderyka Chopina

Partytura utworu wyświetla się na kolejnych slajdach, nagranie można włączyć ze strony Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina lub posłużyć się dowolnym innym nagraniem tego poloneza.

3. Faza podsumowująca

- Utrwalenie rytmu polonezowego – jeden uczeń zostaje „dyrygentem”, dzielimy klasę na 4 zespoły, dyrygent wskazuje, w którym momencie dany zespół ma wykonywać schemat poloneza. Nauczyciel kontroluje tempo i w razie potrzeby wystukuje rytm. Można również podzielić klasę na trzy grupy: pierwsza grupa wykonuje głośno ósemkę na raz, druga grupa dwie szesnastki, trzecia grupa cztery ostatnie ósemki. Ćwiczenie powtarzamy ze zmianą „dyrygenta”.

Katarzyna Broj

Przeczytaj dodatkowe informacje o [polonezie](#)